

Raportul sinteză al activităților dedicate Anului omagial și comemorativ 2023 (Text integral)

Activitățile privind tematica anului 2023 în Patriarhia Română au fost prezentate joi în ședința solemnă a Sfântului Sinod. Ședința a fost prezidată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în Aula Magna a Palatului Patriarhiei.

Raportul cu activitățile desfășurate a fost prezentat de Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop vicar patriarhal.

Activitatea Bisericii Ortodoxe Române în „Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice și Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești”

- Raport sinteză -

Preafericite Părinte Patriarh,
Preasfințit Sinod,
Distinși participanți,

Grija pentru bătrâni, pentru copii și pentru săraci arată gradul de civilizație și profunzimea trăirii creștine a unui popor. Din acest punct de vedere, ne preocupă, în mod deosebit, starea de abandon social și dezinteresul față de bătrâni (părinți și bunici), pe care le constatăm, adesea, în societatea de astăzi. De aceea, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2023 drept Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice și Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești¹, și a aprobat Programul-cadru liturgic, cultural și mediatic, prin care au fost stabilite obiectivele privind realizarea acestui proiect religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic, misionar și mediatic la nivelul tuturor unităților bisericești ale Patriarhiei Române, din țară și din diasporă. Datele și rezultatele comunicate de sectoarele Administrației Patriarhale, de Centrul de Presă BASILICA și de Centrele eparhiale oferă o imagine de ansamblu privind activitățile desfășurate în cuprinsul Patriarhiei Române de-a lungul anului 2023.

Canonizări de sfinți

În anul dedicat imnografilor și cântăreților bisericești, Sfântul Sinod a hotărât înscrierea în Calendarul Bisericii Ortodoxe Române a Sfintei Cuvioase Casiana

Imnografa (7 septembrie), a Sfântului Cuvios Iosif Isihastul (28 august), a Sfântului Ierarh Ioan Maximovici (2 iulie), precum și a cinstirii icoanei Maicii Domnului „Axion estin”.

Medalii și diplome omagiale

Sub îndrumarea și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pentru Anul omagial și comemorativ 2023, în Atelierele Institutului Biblic a fost făurit Ordinul „Sfântul Ierarh Martir Neofit Cretanul, Mitropolitul Țării Românești” – Engolpion pentru arhieriei, Cruce pectorală pentru clerici și insignă pentru mireni. În colaborare cu Monetăria Statului, Atelierele Institutului Biblic au realizat și Medalia omagială și comemorativă a anului 2023.

Congrese, simpozioane și colocvii

În strânsă legătură cu cele două teme, Patriarhia Română și Centrele eparhiale au organizat congrese, simpozioane și colocvii, la care au participat personalități din țară și din străinătate. În acest sens, amintim Simpozionul Internațional de Teologie „Pastorația persoanelor vârstnice – realitate și responsabilitate” desfășurat la Palatul Patriarhiei în perioada 9-12 octombrie 2023.

La nivel eparhial, au fost organizate numeroase conferințe, evenimente și campanii culturale, cercuri pastorale și misionare, cateheze și seri duhovnicești, dintre care menționăm: Simpozionul Național Studentesc „Omul și provocările societății contemporane”, organizat în Arhiepiscopia Bucureștilor; Simpozionul Internațional „De la teologia rostită la cântul teologic: misiunea doxologică a cercetării teologice astăzi”, organizat de Arhiepiscopia Iașilor; Simpozionul dedicat lui Dimitrie Cunțan și lui Procopie Picu Pătruț, în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului; Simpozionul Internațional „Mai avem nevoie de bătrâni?”, organizat în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului; Simpozionul Internațional „Artă și spiritualitate în spațiul cultural ecleziastic românesc”, organizat în cadrul Arhiepiscopiei Craiovei; Conferințele pastorale cu tema anului omagial, desfășurate în Arhiepiscopia Timișoarei; Conferința „Valoarea duhovnicească a bătrâneții”, organizată în Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului; Conferința „Medicina Longevității – Bătrânul om tânăr”, organizată în Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Statelor Unite ale Americii; Conferință și Concert în Proiectul Național „Ciprian Porumbescu – promotor al culturii române și al valorilor religioase”, organizate de Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților; Simpozionul Internațional de Teologie, Știință și Artă „Tradiție și creativitate în imnografia Bisericii – Pastorația și asistența persoanelor vârstnice”, organizat de Arhiepiscopia Alba Iuliei; Simpozionul Național „Semnificațiile teologice ale pastorației Sfântului Antim Ivireanul și muzicalitatea textelor liturgice tipărite la

cumpăna veacurilor al XVII-lea și al XVIII-lea”, desfășurat în Arhi-episcopia Râmnicului; Conferințe preoțești cu teme anuale omagiale și comemorative organizate de Arhiepiscopia Romanului și Bacăului; Simpozionul „Fenomenul de îmbătrânire a populației, o provocare pastorală și misionară în viața Bisericii”, desfășurat în cadrul Arhi-episcopiei Argeșului și Muscelului; Simpozionul închinat imnografiilor și cântăreților bisericești, organizat în Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei; Conferințele preoțești cu tema anuală comemorativă organizate în Arhiepiscopia Dunării de Jos; Simpozionul Internațional „Hronicul și cântecul vârstelor”, desfășurat în Arhiepiscopia Aradului; Simpozionul „Tezaur psaltic în Episcopia Hușilor”; Sesiunea „Bătrânii noștri venerabili, istoria și memoria vie a comuni-tăților”, organizată în Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului; Simpozionul Internațional „Mehedinți – istorie, cultură și spiritualitate”, organizat în cadrul Episcopiei Severinului și Strehaiei; Conferința „Cântarea bisericească în Biserica Ortodoxă Română. Compozitorul Mihail Berezovschi – compozitorul Basarabiei unite cu patria-mamă România”, organizată în Episcopia de Bălți; Conferințe cu teme anuale omagiale și comemorative au fost organizate și de Episcopia Basarabiei de Sud; Conferința „Viețuirea creștină ca viață în Hristos după epistolele pauline – Înțelepciunea vârstelor”, desfășurată în cadrul Episcopiei Sloboziei și Călărașilor; Conferința „Bătrânețea din perspectivă biblică”, susținută în Episcopia Ortodoxă Română a Covasnei și Harghitei; Conferința preoțească „Despre viața persoanelor vârstnice”, organizată de Episcopia Alexandriei și Teleormanului; Simpozionul național „Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – Monument de credință și cultură românească”, organizat de Episcopia Giurgiului; Conferința „Cum cântăm și citim textele liturgice? Exagerări, pronunție defectuoasă, grăbită sau lipsită de expresivitate”, derulată în cadrul Episcopiei Slatinei și Romanaților; Sesiune de comunicări științifice și conferințe preoțești s-au desfășurat și în Episcopia Tulcii; Conferința „Realități și provocări actuale privind pastorația persoanelor vârstnice”, organizată în Episcopia Sălajului; Seria „Zilelor Credinței și Culturii”, organizată de Episcopia Devei și Hunedoarei; „Tabăra Bucuriei”, organizată de Episcopia Daciei Felix; Conferința „Mijloace de pastorație adresate persoanelor vârstnice din Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria”, organizată în Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria; Conferința „Imnografia creștină – Tezaur catehetic, dogmatic și doxologic”, susținută în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei; Catehezele „Porunca cinstirii părinților” și „Calitățile persoanelor vârstnice”, desfășurate în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei; Conferința „Plete cărunte, inimi creștine tinere”, organizată de Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord; Conferința „Pastorația persoanelor vârstnice în viața Bisericii”, organizată în Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande și, deloc în ultimul rând, Conferința „Rolul psalmodiei și cântării

bisericești în viața -Bisericii”, desfășurată în cadrul Episcopiei -Ortodoxe Române a Canadei.

Apariții editoriale

În Anul omagial și comemorativ 2023, Editurile Patriarhiei Române au publicat 5 titluri noi, dintre care menționăm: la Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă au apărut Slujba Sfintei Cuvioase Casiana Imnografa; Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Casiana Imnografa; Axioane praznicale: antologie psaltică, iar la Editura BASILICA s-au publicat volumele Muzica bisericească bizantină. Cunoașterea Ortodoxiei românești prin imnografie și muzică bisericească; Artă vocală sacră și teologie. Sfinți imnografi și melozi bizantini.

La editurile eparhiale au fost publicate mai multe titluri și lucrări tematice. În acest sens enumerăm: la Editura Cuvântul Vieții: Florilegiu patristic despre înțelepciune; Anton Pann. Repertoriul tematic al creației muzicale bisericești; la Editura Doxologia: Sfințenia vieții Părintelui Petroniu Tănase; Asistența socială și religiozitatea la diferite grupuri de populație vulnerabilă; la Editura Andreiana: Cântări bisericești; la Editura Arhiepiscopiei Târgoviștei: Vârsta înțelepciunii și a roadelor credinței și Muzica în misiunea Bisericii Ortodoxe; la Editura Crimca: † Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Omul dincolo de moarte. O sinteză pentru omul grăbit; † Damaschin Dorneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Adam la răscruce; la Editura Horeb: Arta muzicii psaltice în Episcopia Hușilor; la Editura Episcopiei Caransebeșului: Carte de rugăciuni pentru bolnavi; la Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei: Cuviosul Gherontie cel nebun pentru Hristos.

Acestor volume li se alătură numeroase studii și articole tipărite în revistele bisericești eparhiale, din țară și din străinătate.

Concursuri și programe catehetice

În anul 2023, Patriarhia Română a organizat mai multe evenimente cu participare națională sau internațională, precum: Concursul Național Tinerii și vârstnicii să laude numele Domnului (16 ianuarie – 21 mai 2023); Concursul Național Icoana ortodoxă – lumina credinței, ediția a XII-a (1 martie – 31 decembrie 2023); Congresul Național Catehetic Hristos împărtășit copiilor, ediția a XVI-a (Mănăstirea Caraiman, 25-27 septembrie 2023); Festivalul-Concurs Național de Muzică Bisericească Lăudați pe Domnul!, ediția a XV-a (1 martie – 27 octombrie 2023). Totodată, au fost desfășurate trei noi ediții ale Proiectului Alege Școala! pentru stimularea participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate (1 aprilie 2021 – 31 decembrie 2023).

La nivel eparhial, au fost desfășurate concursuri și activități catehetice, precum concursul de reportaje video intitulat *Lucrarea muzicii psaltice în viața parohiei*, organizat în Arhi-episcopia Bucureștilor; Atelierul de muzică bizantină în limba engleză, organizat de Arhi-episcopia Iașilor; evenimentele din cadrul „Serilor culturale la Muzeul Mitropoliei Clujului”; Concursul „Credință și tradiție la români”, organizat de Arhiepiscopia Craiovei; construirea unei case pentru o persoană vârstnică din cadrul Arhiepiscopiei Timișoarei; Programul „Vizidom. Bine de la om la om”, un program de vizitare a persoanelor vârstnice din cadrul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților; evenimentul „Cununia de aur pentru 30 de cupluri ce au împlinit vârsta de cincizeci de ani de căsnicie”, organizat în Arhiepiscopia Tomisului; programul de însănătoșire și consultații medicale intitulat „Caravana sănătății pentru vârstnici” în Arhiepiscopia Alba Iuliei; Programul „Nepoți pentru bunicii uitați”, desfășurat în Arhiepiscopia Râmnicului; programul eparhial cu 25 de caravane medicale pentru vârstnici, organizat de Arhiepiscopia Romanului și Bacăului; Concursul „Tineri și vârstnici – punte între generații”, desfășurat în Arhi-episcopia Buzăului și Vrancei; programul eparhial „Vacanța din pridvorul bisericii”, desfășurat în cadrul Arhiepiscopiei Dunării de Jos; Proiectul „Ceai bun de suflet”, desfășurat în Arhiepiscopia Aradului; evenimentele dedicate Zilei internaționale a vârstnicului organizate în Episcopia Hușilor; Proiectul „Centre comunitare integrate: program strategic de creștere a accesului populației vulnerabile la servicii socio-medico-educative de calitate, organizat în Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei; programul de vizitare a tuturor persoanelor vârstnice din azilele de bătrâni din cadrul Episcopiei Alexandriei și Teleormanului; Concursul „Compozitori și psalți români care au contribuit la românirea și dezvoltarea muzicii psaltice liturgice” al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor; Concursul de interpretare „Dor de cer” în cadrul Episcopiei Slatinei și Romanaților; „Dialoguri în frățietate” în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei; Festivalul de poezie și muzică creștină din cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei; Tabăra „Înțelepciunea bătrâneții – puterea tinereții”, desfășurată în Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord; programele din cadrul emisiunii „Rostirea Ortodoxă”, dedicate Anului omagial și comemorativ derulate în Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande; precum și Secțiunea „Rugăciunea pentru persoanele vârstnice în comunitatea noastră” din concursul catehetic desfășurat în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei.

La nivelul unităților de cult, s-au desfășurat diverse acțiuni și proiecte social-filantropice, tabere, concursuri de pictură și artă sacră, expoziții de icoane, prezentări de fotografie, activități creative cu specific creștin. Au fost organizate fizic sau online seri duhovnicești, concerte de muzică bisericească, pricesne și

muzică de folclor, întâlniri duhovnicești, interviuri, prelegeri în cadrul cărora au fost dezbătute diverse teme privind Anul omagial și comemorativ 2023.

De asemenea, tematica anului 2023 a fost dezvoltată și aprofundată în predici, cateheze, cuvântări, meditații biblice și discuții libere, dar și în cadrul orelor de religie predate la nivelul învățământului preuniversitar.

Mass-media bisericească

Sub aspect mediatic, mass-media bisericească centrală și locală a promovat și publicat evenimentele desfășurate în contextul Anului omagial al pastorației persoanelor vârstnice și al Anului comemorativ al inmografilor și cântăreților bisericești.

La nivel central, Biroul de Presă și Relații Publice al Patriarhiei Române a transmis constant în spațiul mediatic informații referitoare la activitatea pastoral-misionară și social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române desfășurată în anul 2023 și la poziționarea Bisericii față de evenimentele sau problemele de interes public, în legătură cu care a fost solicitat de presă un punct de vedere oficial.

Agenția de știri Basilica a evidențiat tematicile anului 2023, așa cum s-au regăsit ele în evenimentele, activitățile și cuvântările mediatizate, dar și în diverse materiale documentare, interviuri, texte catehetice sau editoriale realizate în mod special de colectivul redacțional – aproximativ 800 de articole. În contextul Anului omagial 2023, Agenția de știri Basilica a organizat o expoziție fotografică în aer liber, intitulată „Părinții și bunicii noștri”, ca un semnal la nivelul întregii societăți românești cu privire la necesitatea integrării persoanelor vârstnice la nivel comunitar și cu privire la importanța pe care o au experiența, valorile și tradițiile cultivate de vârstnici.

Publicațiile Lumina, prin edițiile tipărite ale Ziarului Lumina, Luminii de Duminică și Vestitorului Ortodoxiei, precum și prin prezența digitală, pe site-urile proprii și în rețelele sociale, au mediatizat activitățile tematice organizate de Patriarhia Română, de centrele eparhiale, de școlile teologice și de alte instituții educaționale și culturale. Reportajele realizate cu preoți din comunități bisericesti rurale și urbane pun în lumină probleme de actualitate privind pastorația vârstnicilor și cântarea bisericească. Convorbirile cu bătrâni din diferite categorii sociale arată că înțelepciunea este uniform distribuită în popor, iar Biserica are vocația de a coagula experiențele de viață și de a încuraja o îmbătrânire activă, însuflețită de credință și speranță. Fotoreportajele și imaginile artistice incluse în pagina săptămânală Sclipirile Luminii surprind frumusețea chipurilor unor seniori care au acumulat în viața lor înțelepciunea cea de la Dumnezeu.

Postul Radio Trinitas, în baza colaborării cu mai multe organizații care răspund nevoilor vârstnicilor, printre care se numără Fundația Regală „Margareta a României” și Fundația „Crucea Alb-Galbenă”, în programele radioului au fost oferite răspunsuri la întrebările vârstnicilor de-spre probleme de natură socială sau medicală. În luna octombrie, în care este marcată Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, a fost difuzată, zilnic, rubrica Info Senior.

Televiziunea Trinitas a Patriarhiei Române a reflectat la nivel mediatic cerințele planului-cadru al Anului omagial și comemorativ 2023, prin ediții contextualizate ale emisiunilor din grila de programe.

Emisiunea „Bunicii României” a adus pe ecran chipurile bătrânilor din diferite zone ale țării, prezentându-i nu doar ca păstrători ai credinței, înțelepciunii și obiceiurilor populare, ci mai ales ca persoane pline de resurse pentru tineri și viitorul acestora. Prin emisiunea Info Senior, telespectatorii vârstnici au putut afla de la specialiști răspunsuri la cele mai frecvente 50 de întrebări adresate la „Telefonul Vârstnicului”, întrebări ce reflectă nevoile lor esențiale și urgente.

În cadrul emisiunii Prețuiește sănătatea au fost alese teme din domeniul medical care corespund problemelor curente ale persoanelor de vârstă a treia.

De asemenea, au fost realizate filme documentare dedicate tematicii anului comemorativ, precum Anton Pann Protopsaltul și Cuviosul Eustatie Protopsaltul și Școala Muzicală de la Putna.

La nivel local, mass-media bisericească a promovat programul-cadru al Anului omagial și comemorativ 2023 și evenimentele organizate cu acest prilej în eparhii, îndeosebi prin intermediul revistelor eparhiale, foilor parohiale, posturilor de radio

și de televiziune existente în unele eparhii, precum și pe site-urile oficiale.

În concluzie, această succintă prezentare evidențiază faptul că hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin care anul 2023 a fost proclamat „Anul omagial al pasto-rației persoanelor vârstnice” și „Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești”, a avut o bogată și importantă rezonanță în rândul clericilor, monahilor și mirenilor din Biserica noastră.

Întregul personal al instituțiilor centrale și locale bisericești aduce slavă Preasfintei Treimi pentru tezaurul de creație imnografică din Biserica Ortodoxă și se roagă pentru pacea lumii și pentru mântuirea tuturor persoanelor vârst-nice și vulnerabile.

Nu în ultimul rând, aducem mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la propunerea căruia anul 2023 a fost declarat „Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice” și „Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești”, precum și tuturor membrilor Sfântului Sinod, care au contribuit la încurajarea persoanelor vârstnice de a participa la viața Bisericii, la dezvoltarea unei implicări mai consistente a familiei, Bisericii și societății în sprijinul persoanelor vârstnice, precum și la intensificarea ac-ti-vităților de promovare și de cinstire a compozitorilor și interpreților muzicii bisericești, ca exemple elocvente de cultivare a muzicii eclesiale, care susține rugăciunea și intensifică viața liturgică din comunitățile bisericești.

† Varlaam Ploieșteanul
Episcop-vicar Patriarhal

Notă:

1 Hotărârea Sfântului Sinod nr. 9861/17.12.2021.

Foto credit: Basilica.ro / Mircea Florescu

basilica.ro